

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

EDAU atzinuma kopsavikums par astoņām sarunu pilnvarām noslēgt starptautiskus nolīgumus, kas atļauj datu apmaiņu starp Eiropolu un trešām valstīm

(Pilns šā atzinuma teksts angļu, franču un vācu valodā ir pieejams EDAU tīmekļa vietnē www.edps.europa.eu)

(2018/C 170/02)

1. IEVADS UN PAMATINFORMĀCIJA

Eiropola regulā⁽¹⁾ ir paredzēti īpaši noteikumi saistībā ar Eiropola datu nosūtīšanu ārpus ES. Tās 25. panta 1. punktā ir uzskaitīti juridiskie pamatojumi, uz kuru pamata Eiropols var likumīgi nosūtīt datus trešo valstu iestādēm. Viens pamatojums būtu lēmums par atbilstību, ko Komisija pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/680⁽²⁾ 36. pantu, uzskatot, ka trešā valsts, kurai Eiropols nosūta datus, nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni. Tā kā šobrīd nav šādu lēmumu par atbilstību, cita iespēja, kā Eiropols varētu regulāri nosūtīt datus trešai valstij, būtu piemērotas sistēmas izmantošana, kas izriet no saistoša starptautiskā nolīguma noslēgšanas starp ES un saņēmēju trešo valsti.

Komisija 2017. gada 20. decembrī pieņēma astoņus ieteikumus⁽³⁾ par Padomes lēmumiem, ar ko pilnvaro uzsākt sarunas par starptautiskiem nolīgumiem starp Eiropas Savienību (ES) un astoņām Tuvo Austrumu un Ziemeļāfrikas (MENA) reģionu valstīm, t. i., ar Alžīriju, Ēģipti, Izraēlu, Jordāniju, Libānu, Maroku, Tunisiju un Turciju. Šādi starptautiskie nolīgumi nodrošinātu nepieciešamo juridisko pamatojumu personas datu apmaiņai starp Eiropolu un šo trešo valstu kompetentajām iestādēm cīņā pret smagiem noziegumiem un terorismu.

Komisija uzskata, ka ir nepieciešama ciešāka sadarbība starp Eiropolu un šīm astoņām valstīm, ņemot vērā ES politisko stratēģiju, kas izklāstīta Eiropas Drošības programmā⁽⁴⁾, Padomes slēdzienos⁽⁵⁾ un ES Ārlietu un drošības politikas globālajā stratēģijā⁽⁶⁾, kā arī visas ES tiesībsardzības iestāžu un Eiropola operatīvās vajadzības. Šis astoņas trešās valstis bija minētas arī Vienpadsmitajā ziņojumā par progresu virzībā uz efektīvu un patiesu drošības savienību⁽⁷⁾. Ir paredzēta vispārēja sadarbība ar MENA valstīm⁽⁸⁾. Pašreizējais stabilitātes trūkums reģionā, jo īpaši situācija Sīrijā un Irākā, ir atzīta par tādu, kas rada būtisku ilgtermiņa ES drošības apdraudējumu. Tas attiecas gan uz efektīvu cīņu pret terorismu, gan saistīto organizēto noziedzību, kā arī ar migrāciju saistītām problēmām, piemēram, uz nelegālās imigrācijas veicināšanu un cilvēku tirdzniecību. Risinot šīs problēmas, par būtisku uzskata arī sadarbību ar vietējām tiesībsargājošām iestādēm.

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 218. pantu Komisija būs atbildīga par šo starptautisko nolīgumu ar trešām valstīm sarunu risināšanu ES vārdā. Ar šiem astoņiem ieteikumiem Komisija vēlas iegūt pilnvaras no Eiropas Savienības Padomes (Padome), lai uzsāktu sarunas ar astoņām norādītajām trešām valstīm. Pēc sarunu noslēguma, lai varētu formāli noslēgt šos nolīgumus, Eiropas Parlamentam būs jāsniedz piekrišana sarunu rezultātā sagatavotajiem nolīgumu tekstiem, savukārt Padomei būs nolīgumi jāparaksta.

5. SECINĀJUMI

EDAU atzīnīgi novērtē uzmanību, kas pievērsta datu aizsardzībai Komisijas 2017. gada 20. decembra ieteikumu pielikumos, kas veidos Komisijas pilnvaras risināt sarunas ES vārdā par attiecīgajiem starptautiskajiem nolīgumiem ar katru no astoņām MENA valstīm, ar kurām Eiropolam ir paredzēta sadarbība.

Lai nodrošinātu atbilstību hartas 52. panta 1. punktam, ir visaptveroši jānovērtē starptautisko nolīgumu, kas ļautu Eiropolam regulāri nosūtīt datus attiecīgo trešo valstu kompetentajām iestādēm, nepieciešamība un samērīgums. Lai šāds padziļināts novērtējums, izskatot katru gadījumu atsevišķi, būtu iespējams, EDAU iesaka vēl vairāk sašaurināt un diferencēt nosūtīšanas vajadzības atkarībā no katras trešās valsts situācijas un faktiskajiem apstākļiem. Pielikumos būtu attiecīgi sīkāk jāprecizē katra starptautiskā nolīguma darbības joma un nosūtīšanas katrai trešai valstij mērķi. EDAU iesaka veikt papildu ietekmes novērtējumus, lai labāk izprastu riskus, ko datu nosūtīšana šīm trešām valstīm rada personu tiesībām uz privāto dzīvi un datu aizsardzību, taču arī citām ar hartu aizsargātajām pamattiesībām un brīvībām, lai noteiktu precīzus nepieciešamos aizsardzības pasākumus.

EDAU norāda, ka saskaņā ar Eiropola regulas 25. panta 1. punkta b) apakšpunktu Eiropols varētu regulāri nosūtīt datus trešai valstij, noslēdzot saistošu starptautisko nolīgumu starp ES un saņēmēju trešo valsti, ar nosacījumu, ka nolīgumā ir sniegti atbilstīgi aizsardzības pasākumi. EDAU uzskata, ka Eiropola regulas izpratnē “sniegti atbilstīgi aizsardzības pasākumi” nozīmē, ka starptautiskajiem nolīgumiem, kas noslēgti ar trešām valstīm, būtu:

- jānodrošina pilnīgu atbilstību hartas 8. pantam saņēmējā trešā valstī, jo īpaši mērķa ierobežošanas principam, piekļuves tiesībām, tiesībām labot un neatkarīgas iestādes kontrolei, kas īpaši paredzēta hartā,
- jāievēro EST Atzinumu 1/15, nodrošinot, ka aizsardzības līmenis, kas izriet no šiem nolīgumiem, ir būtībā vienlīdzīgs ES tiesībās paredzētajam aizsardzības līmenim,
- jāpiemēro *mutatis mutandis* Direktīvas (ES) 2016/680 71. apsvērumā iekļautos kritērijus, t. i., personas datu nosūtīšanai ir piemērojami konfidencialitātes pienākumi, specializācijas princips un tas, ka personas dati netiks izmantoti, lai pieprasītu, pieņemtu vai izpildītu nāves sodu vai citas nežēlīgas vai necilvēcīgas darbības,
- jāatspoguļo īpašus aizsardzības pasākumus, kas iekļauti Eiropola regulā, piemēram, informācijas sniedzēju noteiktus ierobežojumus, un
- jāpiemēro būtiskās garantijas kriminālizmeklēšanas kontekstā un jāietver aizsardzības pasākumi, kas katrā atsevišķā gadījumā risina paredzamus riskus, ko nosūtīšana šīm trešām valstīm rada attiecībā uz citām pamattiesībām un brīvībām.

Papildus šiem vispārējiem ieteikumiem EDAU ieteikumi un piezīmes šajā atzinumā attiecas uz šādiem konkrētiem aspektiem saistībā ar starptautiskiem nolīgumiem, par ko sarunu pilnvaru ietvaros nākotnē risinās sarunas ar MENA valstīm:

- mērķa ierobežošanas un mērķa specifikācijas principi attiecībā uz datiem, ko nosūta Eiropols,
- attiecīgo trešo valstu kompetento iestāžu veiktā tālāka nosūtīšana,
- informācijas, ko Eiropols nosūta trešo valstu kompetentajām iestādēm, apstrādes ierobežojumi,
- neatkarīga pārraudzība, ko nodrošina trešās valstis,
- datu subjektu tiesības,
- īpašu datu kategoriju nosūtīšana trešo valstu kompetentajām iestādēm,
- Eiropola nosūtīto datu saglabāšana un
- iespēja apturēt un izbeigt starptautiskos nolīgumus, ja tiek pārkāptas to prasības.

Briselē, 2018. gada 14. martā

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs

Giovanni BUTTARELLI

(¹) Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 11. maija Regula (ES) 2016/794 par Eiropas Savienības Aģentūru tiesībaizsardzības sadarbībai (Eiropolu) un ar kuru aizstāj un atceļ Padomes Lēmumus 2009/371/TI, 2009/934/TI, 2009/935/TI, 2009/936/TI un 2009/968/TI (OV L 135, 24.5.2016., 53. lpp.), turpmāk – “Eiropola regula”.

- (2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Direktīva (ES) 2016/680 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp.).
- (3) Ieteikums Padomes lēmumam, ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Jordānijas Hāšimītu Karalisti par personas datu apmaiņu starp Eiropas Savienības Aģentūru tiesībsardzības sadarbībai (Eiropolu) un Jordānijas kompetentajām iestādēm cīņā pret smagiem noziegumiem un terorismu, COM(2017) 798 final; Ieteikums Padomes lēmumam, ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Turcijas Republiku par personas datu apmaiņu starp Eiropas Savienības Aģentūru tiesībsardzības sadarbībai (Eiropolu) un Turcijas kompetentajām iestādēm cīņā pret smagiem noziegumiem un terorismu, COM(2017) 799 final; Ieteikums Padomes lēmumam, ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Libānas Republiku par personas datu apmaiņu starp Eiropas Savienības Aģentūru tiesībsardzības sadarbībai (Eiropolu) un Libānas kompetentajām iestādēm cīņā pret smagiem noziegumiem un terorismu, COM(2017) 805 final; Ieteikums Padomes lēmumam, ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Izraēlas Valsti par personas datu apmaiņu starp Eiropas Savienības Aģentūru tiesībsardzības sadarbībai (Eiropolu) un Izraēlas kompetentajām iestādēm cīņā pret smagiem noziegumiem un terorismu, COM(2017) 806 final; Ieteikums Padomes lēmumam, ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Tunisiju par personas datu apmaiņu starp Eiropas Savienības Aģentūru tiesībsardzības sadarbībai (Eiropolu) un Tunisijas kompetentajām iestādēm cīņā pret smagiem noziegumiem un terorismu, COM(2017) 807 final; Ieteikums Padomes lēmumam, ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Marokas Karalisti par personas datu apmaiņu starp Eiropas Savienības Aģentūru tiesībsardzības sadarbībai (Eiropolu) un Marokas kompetentajām iestādēm cīņā pret smagiem noziegumiem un terorismu, COM(2017) 808 final; Ieteikums Padomes lēmumam, ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Ēģiptes Arābu Republiku par personas datu apmaiņu starp Eiropas Savienības Aģentūru tiesībsardzības sadarbībai (Eiropolu) un Ēģiptes kompetentajām iestādēm cīņā pret smagiem noziegumiem un terorismu, COM(2017) 809 final; Ieteikums Padomes lēmumam, ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Alžīrijas Tautas Demokrātisko Republiku par personas datu apmaiņu starp Eiropas Savienības Aģentūru tiesībsardzības sadarbībai (Eiropolu) un Alžīrijas kompetentajām iestādēm cīņā pret smagiem noziegumiem un terorismu, COM(2017) 811 final.
- (4) Komisijas 2015. gada 28. aprīļa Paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – Eiropas Drošības programma, COM(2015) 185 final.
- (5) Padomes 2017. gada 19. jūnija secinājumi par ES ārējo darbību terorisma apkarošanas jomā, Dokuments 10384/17.
- (6) *Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe – A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy*, pieejams: <http://europa.eu/globalstrategy/en>.
- (7) Komisijas 2017. gada 18. oktobra Paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei un Padomei – Vienpadsmitais ziņojums par progresu virzībā uz efektīvu un patiesu drošības savienību, COM(2017) 608 final.
- (8) Skatīt Vienošānās memorandu par Komisijas ieteikumiem Padomes lēmumiem, iesniegtus 2017. gada 20. decembrī, izņemot to, kas attiecas uz Izraēlu.
-